

Datum : 15 augustus 2006
Dienst/sector : WEM/MSM
Registratienummer : 2006WEM003406i

2006WEM68
Nummer PS : PS2006WEM07
Commissie : WEM
Portefeuillehouder: J. Binnekamp

Titel : Provinciaal Programma Luchtkwaliteit

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 3
Toelichting	pag. 5
Bijlage(n):	1

Inleiding

In Nederland geldt op dit moment het Besluit luchtkwaliteit 2005 als uitwerking van de Europese richtlijnen luchtkwaliteit. In de Europese richtlijnen is opgenomen dat de kwaliteit van de buitenlucht uiterlijk op 1 januari 2005 moet voldoen aan de grenswaarden voor fijn stof en uiterlijk op 1 januari 2010 aan de grenswaarden voor stikstofdioxide. In het Besluit luchtkwaliteit 2005 is een directe koppeling gelegd tussen ruimtelijke ontwikkelingen en de grenswaarden uit de Europese Richtlijn. Omdat de luchtkwaliteit op veel plaatsen (nog) niet voldoet aan de grenswaarden heeft deze koppeling in de afgelopen jaren geleid tot vertragingen en in sommige gevallen tot een blokkade van maatschappelijk relevante bouwplannen. In het Provinciaal Programma luchtkwaliteit dat voor besluitvorming wordt aangeboden staan maatregelen, 4 projecten, beschreven die uitgevoerd zullen worden om de luchtkwaliteit in de provincie Utrecht te verbeteren.

Ontwerp-besluit

Besluit van provinciale staten van 4 september 2006 tot het vaststellen van het Provinciaal Programma Luchtkwaliteit

Provinciale staten van Utrecht;

Op het voorstel van gedeputeerde staten van 15 augustus 2006, dienst/sector WEM/MSM, nummer 2006WEM001550i;

Overwegende dat met het provinciaal programma luchtkwaliteit, en de projecten daarin de provincie zich voorneemt om de luchtkwaliteit in de provincie te verbeteren. Een verbeterde luchtkwaliteit draagt positief bij aan de gezondheid van inwoners.

Besluiten:

- Het provinciale programma luchtkwaliteit vast te stellen.
- Ten aanzien van de aanstaande concessieverlening voor openbaar vervoer de EEV-norm te hanteren als emissienorm en daarmee maximaal €3.360.000,- ter beschikking te stellen voor de concessie voor openbaar vervoer als dekking van de meerkosten. Deze kosten te dekken uit de algemene middelen op basis van een nader voor te stellen kasritme.
- De benodigde financiële middelen voor de in het programma opgenomen projecten “Alternatieve vervoerswijzen” en “Doorstromingsmaatregelen/dynamische verkeersmanagement” te onttrekken uit de bijdrage van het Rijk in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit.
- Voor de uitvoering van in het programma opgenomen project “Rijden op aardgas in Utrecht” een bedrag van €3.600.000,- beschikbaar te stellen uit de algemene middelen. Hiervan € 1,2 miljoen aan te merken als subsidie en het resterende bedrag van € 2,4 miljoen aan te merken als een stimuleringsbijdrage met de inspanning tot doorbelasting. Op nader vast te stellen zal deze doorbelasting richting bedrijfsleven worden vormgegeven.

voorzitter,

griffier,

Toelichting

Aan Provinciale Staten,

De normen van stikstofdioxide (NO_x) en fijn stof (PM₁₀) worden vooral in de omgeving van wegen met hoge verkeersintensiteiten en met dichte bebouwing overschreden. Dit zorgt in de steden Utrecht en Amersfoort, maar ook in veel kleinere gemeenten, voor een stagnatie van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het Provinciaal Programma Luchtkwaliteit wordt ter vaststelling aangeboden en verzocht wordt de daarvoor benodigde middelen beschikbaar te stellen. Dit programma bevat vier projecten, dat gekoppeld aan onze verschillende provinciale rollen, de inzet markeert die de provincie levert ter verbetering van de luchtkwaliteit. Het betreft de projecten: schoner openbaar vervoer via concessieverlening, doorstromingsmaatregelen/ dynamisch verkeersmanagement, alternatieve vervoerswijzen en rijden op aardgas in Utrecht.

1. Schonere openbaar vervoer via concessieverlening:

De provincie is concessieverlener voor het regionale openbaar streekvervoer (bussen). In december 2008 zal het busvervoer waarvoor de provincie opdrachtgever is, worden aanbesteed. Als opdrachtgever kan de provincie kwaliteitseisen stellen aan het materieel waarmee het OV plaats zal vinden. Het uitgangspunt van de provincie is om via de OV concessieverlening de luchtkwaliteit zo veel mogelijk te verbeteren. Dit wordt gerealiseerd door het stellen van normen aan de uitstoot. Op dit moment is de EEV- norm (Enhanced Environmentally friendly Vehicle) de norm die daarbij past. Met de huidige stand van de techniek en uit ervaringen van elders in het land blijkt dat OV-aanbieders aan de EEV-norm kunnen voldoen. Met zeer schoon openbaar vervoer draagt de provincie bij aan de verbetering van de luchtkwaliteit en geeft het het goede voorbeeld richting burgers en bedrijven.

2. Doorstromingsmaatregelen/ dynamisch verkeersmanagement:

In het kader van het provinciaal programma luchtkwaliteit is een project met de regionale partners gestart dat zich richt op het oplossen van luchtkwaliteitsknelpunten door gericht de doorstroming van het verkeer te stimuleren. Het uitvoeren van doorstromingsmaatregelen is eerder overeengekomen in het kader van het Regionale Aanbod Luchtkwaliteit. In het Strategisch Mobiliteitsplan is doorstroming ook een aandachtspunt, maar nog meer gericht op de afwikkeling van het verkeer op zich. In de nu in voorbereiding zijnde tussenevaluatie (in concept gereed eind 2006) zal aan het aspect Luchtkwaliteit meer aandacht besteed worden.

3. Alternatieve vervoerswijzen:

Dit project is evenals het voorgaande project opgenomen in het Regionale Aanbod Luchtkwaliteit. Bestuurlijk gezien hebben de provincie, het BRU en de gemeenten Utrecht en Amersfoort zich verbonden aan dit project. Dit project wordt uitgevoerd met de regiopartners, andere gemeenten en OV bedrijven en is gericht op de vermindering van het vermijdbare gebruik van personenauto's in het stedelijk gebied. Verbeteren en intensiveren van OV is een maatregel die wordt ingezet, zoals de uitrol van Randstadspoor (RSS), verbeteren van de OV lijnen en intensiveren ervan mede in het kader van de nieuwe concessies eind 2008. Naast de al lopende lange termijn zaken als RSS worden mogelijkheden benut die er kunnen zijn op kortere termijn.

4. Rijden op aardgas in Utrecht:

Het project heeft als doel de vraag naar aardgas te stimuleren en te creëren (afname van aardgas door voertuigen) en het aanbod van aardgas te realiseren (realisatie van aardgasvulstations). Momenteel is er sprake van een typisch "kip-ei"-probleem. Er zijn geen aardgasvulstations in de provincie dus schakelen partijen niet over op aardgasvoertuigen en omdat hierdoor de concrete vraag naar aardgas ontbreekt, worden er geen vulstations gerealiseerd. De provincie Utrecht kan een sleutelrol spelen in het oplossen van dit probleem. Door het geven van de juiste prikkels aan zowel de vraag- als aanbodzijde kan de provincie op succesvolle wijze de introductie van aardgas realiseren. Vergelijkbare projecten zijn onder meer gestart in de gemeente Haarlem, de gemeente Tilburg, Noord Nederland (Friesland, Groningen, Drenthe) en de provincie Zuid-Holland.

Wettelijke grondslag

Thans wordt landelijk nieuwe wetgeving voorbereid (de Wet luchtkwaliteit). Een belangrijk onderdeel van de nieuwe regelgeving betreft de ontkoppeling van de luchtkwaliteitsgrenswaarden en het overgrote deel van alle ruimtelijke plannen. In de nieuwe Wet luchtkwaliteit staat het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) centraal. Het NSL wordt vastgesteld aan de hand van gebiedsgerichte programma's. De gebieden worden gevormd door die regio's waar de luchtkwaliteit zodanig onder druk staat dat zonder aanvullende maatregelen niet zal worden voldaan aan de grenswaarden. Om deze reden is voorzien dat ook de regio Utrecht een bijdrage aan het NSL levert in de vorm van een 'regionaal' gebiedsgericht programma. Naast het programma van de provincie Utrecht stellen ook de gemeenten Utrecht, Soest, Breukelen, Amersfoort, Veenendaal en Nieuwegein programma's op. Alle programma's samen vormen het Regionaal Gebiedsgericht Programma Luchtkwaliteit wat onderdeel wordt van het NSL. Het regionaal gebiedsgerichte programma uit de regio Utrecht moet in september 2006 gereed zijn.

Beoogd effect

Het provinciale programma bevat de projecten die de provincie zich voorneemt om de luchtkwaliteit in de provincie te verbeteren. Een verbeterde luchtkwaliteit draagt positief bij aan de gezondheid van inwoners. In dit programma is per project een voorspelling opgenomen van de effecten. De knelpunten in de luchtkwaliteit kunnen grotendeels worden opgelost met het uitvoeren van deze projecten in samenhang met de aanpak van gemeenten en de algemene generieke maatregelen van het Rijk. Ruimtelijk gezien heeft een verbeterde luchtkwaliteit tot gevolg dat bouwprojecten niet zullen stagneren vanwege de lokale kwaliteit van de lucht (NOx en fijn stof).

Argumenten

Voor dit provinciale programma is een aantal argumenten op te voeren:

- De projecten in het programma verbeteren de gezondheidssituatie van de burgers in Utrecht en maken het mogelijk dat economische (ruimtelijke) ontwikkelingen doorgang kunnen vinden.
- De provincie neemt hiermee haar verantwoordelijkheid als het gaat om het verbeteren van de luchtkwaliteit.
- Het programma vormt een bijdrage voor een landelijk programma ter verbetering van de luchtkwaliteit.

Kanttekeningen

Onzekerheden

Het wetsvoorstel waarmee de regelgeving met betrekking tot luchtkwaliteit wordt veranderd, is nog niet definitief en moet nog worden behandeld door de Tweede en de Eerste Kamer. Dit maakt dat de definitieve tekst en het moment van invoering nog onzeker zijn. Vanuit Europa wordt in ieder geval verwacht dat er een Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit wordt opgesteld dat als belangrijke bouwsteen dient voor de Wet luchtkwaliteit.

Onzekerheden daadwerkelijke luchtkwaliteit

In maart 2006 is het Milieu- en Natuurplanbureau met nieuwe cijfers en scenario's t.a.v. de luchtkwaliteit naar buiten getreden. Het blijkt dat Nederland als het gaat om fijn stof minder verontreinigd (-15%) is dan tot voor kort werd aangenomen. Maar ook in de laatste scenario's is in de regio Utrecht nog steeds sprake van overschrijdingen van de grenswaarden uit de Europese richtlijn met name in binnenstedelijke gebieden en langs wegen met hoge verkeersintensiteiten, waardoor de noodzaak tot het verder verbeteren van de luchtkwaliteit blijft bestaan.

EEV-norm

De besluitvorming over de te hanteren EEV-norm loopt vooruit op definitieve besluitvorming over de notitie "kader voor concessieverlening". In december 2006 worden deze kaders vastgesteld.

Financiën

De kosten van de projecten die in het programma zijn opgenomen worden hieronder toegelicht.

1. Schoner openbaar vervoer via concessieverlening

De meerkosten voor het hanteren van de EEV-norm in de concessieverlening voor OV voor de gehele provincie (excl. BRU-concessie) bedragen €3.360.000,-.

Dekking van de kosten: deze beschikbaar te stellen uit de algemene middelen.

2. Doorstromingsmaatregelen/ dynamisch verkeersmanagement

Het onderzoek naar mogelijkheden om de luchtkwaliteit te verbeteren door gericht de doorstroming te verbeteren is gestart. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kunnen de keuzes worden gemaakt op welke locaties daadwerkelijk ingrepen kunnen plaatsvinden. De benodigde middelen voor het uitvoeren van de maatregelen zijn dan te bepalen.

Dekking van de verwachte benodigde middelen zullen plaatsvinden vanuit de bijdrage van het Rijk in het kader van het NSL voor uitvoering van het programma luchtkwaliteit.

3. Alternatieve vervoerswijzen

Voor het project “alternatieve vervoerswijzen” is €50.000,- nodig voor een haalbaarheidsstudie naar de meest effectieve projecten. De benodigde middelen voor de uitvoering van de projecten zijn geraamd op €100.000,- Dit wordt besteed aan communicatie (€50.000,-) en aan projecten €50.000,- die bijdragen aan de verbetering van de luchtkwaliteit in relatie tot alternatieve vervoerswijzen.

Dekking van de verwachte benodigde middelen zullen plaatsvinden vanuit de bijdrage van het Rijk in het kader van het NSL voor uitvoering van het programma luchtkwaliteit.

4. Rijden op aardgas in Utrecht

Financiële middelen worden ingezet voor:

- Het realiseren van 8 aardgasvulstations (totaal € 2.400.000,-);
- Het inzetten van het *financieel instrumentarium* voor het begeleiden en stimuleren van bedrijven die over willen schakelen op voertuigen op aardgas (€ 700.000,-);
- Het inzetten van het *communicatie en marketing instrumentarium* (€ 400.000);
- Het realiseren van een schoon provinciaal wagenpark op aardgas (€100.000,-).

Dekking van de kosten: deze beschikbaar te stellen uit de algemene middelen, waarbij gepoogd zal worden de investeringen in de aardgasvulstations (€ 2,4 miljoen) op termijn via een meerprijs op de verkoop van aardgas terug te laten vloeien.

Realisatie

Het provinciale programma luchtkwaliteit zal worden uitgevoerd in de periode 2006 – 2007. Het project Rijden op aardgas heeft langere doorlooptijd. De concessie voor het OV zal eind 2008 de eerste resultaten opleveren. De voorbereidingen vinden wel plaats in 2006 – 2007. De maatregelen die genomen worden in het kader van de projecten “Doorstromingsmaatregelen” en “Alternatieve vervoerswijzen” zullen mogelijk starten in 2006 – 2007 maar zullen in een later stadium tot resultaten leiden.

Na deze periode moeten de effecten op de luchtkwaliteit van de verschillende projecten zichtbaar worden. Via monitoring van de luchtkwaliteit (onder meer op basis van het landelijke meetnet luchtkwaliteit) wordt de effectiviteit van de verschillende projecten gevolgd.

Europa

De Europese richtlijnen luchtkwaliteit vormen de oorspronkelijke aanleiding voor dit programma omdat in die richtlijnen de grenswaarden waaraan de buitenlucht moet voldoen zijn vastgesteld. De overschrijdingen van die grenswaarden (en daarmee de gezondheidseffecten) en de vertragingen die tal van bouwprojecten daardoor hebben opgelopen, vormen de reden voor het opstellen van dit programma luchtkwaliteit.

Communicatie

De vaststelling van dit programma vormt een communicatiemoment omdat we de buitenwereld (burgers, gemeenten, pers) willen vertellen hoe de provinciale rol ingevuld wordt. Dat gebeurt door media actief te benaderen en te communiceren over dit programma. Daarnaast zal de communicatie vooral gekoppeld zijn van de afronding van de verschillende projecten in het programma en van andere mijlpalen in het proces. Vooral in het project “versterking rijden op aardgas” en de nieuwe concessieverlening zal communicatie een belangrijke rol spelen.

Het project ‘Rijden op aardgas in Utrecht’ is een unieke mogelijkheid voor provincie Utrecht om zichzelf te profileren. Naast de aandacht van de media die dit project met zich mee zal brengen is het dé mogelijkheid om actief naar buiten te communiceren.

Bijlagen

Provinciaal Programma Luchtkwaliteit

Gedeputeerde staten,

voorzitter, Mr B. Staal

secretaris, Drs. H.H. Sietsma